

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
факультет культури і мистецтв**

кафедра вокалу та хорових дисциплін

ОРГАНІЗАЦІЯ МУЗИЧНО-ВИХОВНОГО ЗАХОДУ В ЗНЗ

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконав: студентка
Спеціальності 025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійної (наукової) програми
Музичне мистецтво
Гнип Альона Миколаївна

Керівник к.п.н., доцент Гунько Н.О.
Рецензент д.п.н., професор Лимаренко Л.І.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Позакласний музичний захід як вид музично-естетичного виховання учнів у ЗНЗ	6
1.1. Музично-естетичне виховання як педагогічна проблема.....	6
1.2. Роль позакласної роботи в музично-естетичному вихованні старшокласників.....	12
РОЗДІЛ 2. Особливості організації музично-виховних позакласних заходів	18
2.1. Планування музично-виховного заходу.....	18
2.2. Роль репетиційної роботи у реалізації музично-вихованого позакласного заходу.....	23
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ	
Додаток А. Афіша.....	37
Додаток Б. Сценарій концертної програми.....	38
Додаток В. Відеозапис концерту (на електронному носії)	

ВСТУП

Сучасний етап розвитку системи освіти в Україні характеризується запровадженням гуманістичної парадигми навчання та виховання і орієнтацією на реалізацію її постулатів. Гуманістична парадигма являється основою формування здорової особистості та передбачає гармонійний розвиток її розумових та творчих здібностей, почуттів, культури та моральних засад, а також передбачає утворення сприятливого осередку її розвитку, ставлення до інших людей та довілля та принципів взаємодії з ними.

Гуманістична парадигма мистецької освіти має забезпечувати формування, удосконалення та реалізацію творчого потенціалу кожної дитини. В умовах сьогодення актуальною проблемою сучасної педагогіки є становлення активної, всебічно розвиненої та свідомої, гармонійної та духовно багатой особистості, якій властива естетична вихованість та культура, повага до загальнолюдських цінностей. Вирішенню всіх вищезазначених завдань сприяє мистецтво, зокрема музичне, оскільки музика є найбільш доступним та діяльним видом мистецтва, який впливає на глибинний розвиток особистості.

Згідно Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») [9] та «Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах» [20], затверджених Кабінетом міністрів України, загальноосвітня підготовка школярів включає в себе низку мистецьких предметів, у процесі опанування яких здійснюється художньо-естетичне виховання учнів в навчальній діяльності. На ряду з дисциплінами «Образотворче мистецтво», «Художня культура» та «Естетика», особливої уваги надається навчальній дисципліні «Музичне мистецтво». Відповідно до державних освітніх стандартів початкової та середньої освіти України, предмети мистецької освітньої галузі «мають

охоплювати всі роки навчання на засадах цілісності, наступності і неперервності» [20].

У загальноосвітніх навчальних закладах музично-естетичне виховання школярів, з метою більш досконалого творчого розвитку особистості не може бути обмежене виключно уроками музичного мистецтва але й має здійснюватись у позаурочній діяльності, наприклад, в межах музично-виховного позакласного заходу. Основні засади художньо-естетичного виховання учнів у позаурочній діяльності регламентовані «Концепцією художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах» [20].

Дослідженням питання музично-естетичного виховання у ЗНЗ загалом та у межах позаурочної діяльності займались такі науковці як: Е.Б. Абдулін [1], О.І. Вишневський [5], Л.В. Горюнова [8], А.М. Джола [10], А.Д. Жарков [12], Т.В. Жигінас [13], Д.Б. Кабалевський [16], О.А. Комаровська [18], Л.Л. Кацинська [17], В.І. Лозова [23], О.М. Олексюк [27], О.Я. Ростовський [30; 29], Л.О. Хлебнікова [36] та інші.

Отже, неослабний інтерес дослідників до художньо-естетичного виховання особистості, а також творчого та музично-естетичного виховання учнів у ЗНЗ, форм, методів, прийомів і засобів організації музично-просвітницької діяльності обумовлює **актуальність** обраної нами теми дослідження **«Організація музично-виховного заходу в ЗНЗ»**.

Мета дослідження – розглянути особливості організації музично-виховного позакласного заходу в ЗНЗ.

Відповідно до мети було визначено такі **завдання** дослідження:

1. Розглянути музично-естетичне виховання як педагогічну проблему.
2. Визначити роль позакласної роботи в музично-естетичному вихованні старшокласників.

3. Проаналізувати етапи планування музично-виховного заходу в ЗНЗ.

4. Дослідити роль репетиційної роботи у реалізації музично-виховного позакласного заходу.

Об'єкт дослідження – музично-виховний позакласний захід в ЗНЗ.

Предмет дослідження – етапи та засоби організації музично-виховного позакласного заходу в ЗНЗ.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що матеріали даної роботи можуть бути використані для підготовки лекцій, рефератів, курсових робіт. Основні положення дослідження можуть бути використаними для написання методичних розробок, рекомендацій під час викладання музичних фахових дисциплін, наприклад, «Методика викладання музичного мистецтва» тощо.

Структура роботи – робота складається зі вступу, двох розділів, чотирьох підрозділів, висновків, списку використаних джерел та містить 37 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ПОЗАКЛАСНИЙ МУЗИЧНИЙ ЗАХІД ЯК ВИД МУЗИЧНО- ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ У ЗНЗ

1.1. Музично-естетичне виховання як педагогічна проблема

Глобальні соціополітичні перебудови, що відбуваються на теренах України протягом останніх років, сприяли переосмисленню та реформаційним змінам у багатьох сферах діяльності громадян, в першу чергу в освітній. Запровадження гуманістичної парадигми навчання та виховання затверджує особистість дитини найвищою цінністю та робить першорядним завданням системи освіти процес становлення та розвитку її соціально важливих особистісних якостей: відповідальності, самостійності, здатності до пізнавальної активності та критичного мислення, гуманного та естетичного ставлення до життя, мистецтва та оточуючого середовища, її здатності до самовизначення та реалізації накопиченого життєвого досвіду, знань, умінь та навичок.

Розвиток вище перелічених особистісних якостей сприяє становленню всебічно розвиненої, свідомої, гармонійної та духовно багатой особистості дитини. Значну роль у цьому процесі відіграє художньо-естетичний розвиток та музично-естетичне виховання, оскільки музика, як форма освоєння дійсності є потужним засобом емоційного впливу на людину та відіграє значну роль у процесі формування уявлень про навколишній світ та морально-естетичних ідеалів особистості. Про значення музичного мистецтва у вихованні особистості писав В.О. Сухомлинський: «Музика й співи в школах – не тільки навчальний предмет, а й могутній засіб виховання, який має надати емоційного й естетичного забарвлення всьому духовному життю людини. Пізнання світу почуттів неможливе без розуміння й переживання музики, без глибокої духовної потреби слухати музику й

діставати насолоду від неї» [34, с. 258]. Особливого значення, на думку видатного педагога, у процесі естетичного виховання особистості засобами музичного мистецтва, має народна пісня, фольклор та музичні твори вітчизняних композиторів, оскільки сприйняття та розуміння цих музичних творів у дитинстві та отрочстві сприяють розвитку «чутливості сприймання мови музики, її розуміння...а краса музичної мелодії відкриває дитині її власну внутрішню красу та виховує свідоме почуття гідності» [33, с. 534].

Різні аспекти музично-естетичного виховання цікавили зарубіжних та вітчизняних науковців та педагогів ще за часів античності. Базові теоретичні засади музично-педагогічних досліджень, в тому числі таких, що стосуються музично-естетичного виховання, були закладені такими діячами науки: Конфуцієм, Платоном, Аристотелем, Я. Коменським, Ж.-Ж.Руссо, Й. Песталоцці, Е. Жак-Далькрозом, К. Орфом, З. Кодаєм, Г. Сквородою, В. Острогорським, М. Пироговим, К. Ушинським, В. Сухомлинським, М. Лисенком, М. Леонтовичем, Б. Асаф'євим, Д. Кабалевським, Б. Яворським, М. Максимовичем, Б. Тепловим та іншими.

У вітчизняній музичній педагогіці питання музично-естетичного виховання дітей та молоді активно досліджувалось, проте особливої актуальності набуло із розвитком його теорії та практики – наприкінці XIX – початку XX ст., чому посприяла активна педагогічна та громадська діяльність музикознавців, композиторів, виконавців, громадських діячів та творчих організацій тієї епохи. Педагогічною та громадською діяльністю займались такі видатні українські композитори та діячі мистецтва, як А. Вахнянин, М. Лисенко, К. Стеценко, С. Людкевич, Д. Ахшарумов, В. Матюк, М. Леонтович, Я. Степовий, О. Кошиць, М. Вербицький, С. Воробкевич, В. Барвинський, Н. Нижанківський, М. Колесса, Л. Ревуцький, П. Козицький, М. Вериківський, І. Алчевський, С. Крушельницька, М. Менцинський та

інші. Вагомий внесок у розвиток теорії музично-естетичного виховання своєю дослідницькою діяльністю зробили С. Миропольський, П. Сокальський, М. Корф, М. Бунаков, В. Одоєвський, К. Ушинський, В. Сухомлинський, М. Максимович, Б. Асаф'єв, Д. Кабалевський, Б. Яворський, Б. Теплов та інші. Педагогічні ідеї вищезазначених дослідників знайшли своє продовження у наукових дослідженнях з музично-естетичного виховання російських та вітчизняних вчених Н. Ветлугіної, О. Ростовського, О. Апраксіної, Л. Масол, Г. Падалки, Л. Коваль, Л. Хлебнікової, О. Рудницької, І. Анісімової та інших.

Відповідно до українського педагогічного словника С. Гончаренко, музично-естетичне виховання – це «процес цілеспрямованого пізнання музики, розвиток музично-естетичних смаків людини, збагачення її музичної культури та здібностей. Музичне виховання розвиває любов до музики, вдосконалює здатність розуміти музичне мистецтво, співпереживати, сприймати його з естетичною насолодою. Засобами музичного виховання є: музична освіта, як сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для практичної музичної діяльності, а також процес їх засвоєння; практична музична діяльність, слухання музики» [7, с. 219].

Найкращим часом для впровадження музично-естетичного виховання у процес розвитку дитини є дошкільний та шкільний молодший вік, оскільки саме у цей період у дитини розвивається здібність емоційного співчуття, що викликає певну палітру переживань, яка згодом сприяє зародженню інтересу до музики, виникненню потреби в ній, як зазначають Т.Б. Лихачов [2] та Н.А. Ветлугіна [4]. Загалом естетичне виховання дитини з раннього віку сприяє розвитку у неї чуття прекрасного та естетичної свідомості, що поєднує у собі такі категорії як: естетичний смак, естетичне сприйняття, естетична оцінка та естетичний ідеал [11]. В. Острогорський зазначав, що музично-

естетичне виховання дитини з раннього віку сприяє розвитку музичного слуху та виховує любов до народної пісенності.

Естетичний та виховний вплив українського пісенного фольклору та народної музики на розвиток особистості, а також форми організації музично-естетичного виховання дітей досліджували у своїх роботах такі педагоги, як М. Корф, В. Одоєвський, К. Ушинський, М. Бунаков та інші. У своїй педагогічній діяльності займались розробкою пісенного матеріалу, який задовольняв би вимоги музично-естетичного виховання.

Значний внесок у розвиток естетичного виховання музичними засобами своєю методичною роботою зробили відомі діячі музичного мистецтва початку ХХ ст.: композитори М. Лисенко, М. Леонтович, К. Стеценко, М. Верховинець, Я. Степовий та інші. Розроблені ними музичні посібники, методичні рекомендації, нотні збірки та вказівки для вчителів та вихователів стали засадами формування основних принципів музично-естетичного виховання в Україні. До значних методичних робіт належать: дитячі пісенні збірки К. Стеценка «Шкільний співаник» та «Луна»; збірка народних пісень під редакцією М. Лисенка «Молодощі» із рекомендаціями для педагогів щодо музично-естетичного виховання дітей; репертуарно-методичний посібник «Весняночка» М. Верховинця з ігровим та пісенним матеріалом для дошкільнят та молодших школярів, що сприяє естетичному вихованню та розвитку патріотичних почуттів та національної самосвідомості; «Нотна грамота» М. Леонтовича, яка окрім теоретичного матеріалу містить пісенний репертуар, що складається з українських народних пісень різних жанрів, зокрема веснянок, побутових пісень, дитячих пісень-ігор тощо; підручник «Популярний курс елементарної теорії музики», пісенна збірка для дітей дошкільного віку для дитячих садків «Проліски», шкільні хорові твори на слова Т. Шевченка «Кобзар» Я. Степового.

60-90 рр. ХІХ ст. стали періодом становлення початкових форм організації музичного виховання, обумовлених науково-методичною

базою системного характеру: становлення освітньо-культурного руху, заснування музичних організацій, які займались просвітницькою діяльністю та сприяли музично-естетичному вихованню українського народу та розвитку його національної культури, створення масового мистецтва та залучення широких верств населення до музичної діяльності тощо. Велися дидактичні та методичні дослідження естетичного виховання дітей та юнацтва засобами музичного мистецтва.

Теорія та практика музичної освіти та виховання ХХ ст. розвивалась під впливом наукової думки таких вчених-педагогів, як Д. Кабалевський, Н. Ветлугіна, О. Ростовський, О. Апраксіна та інших, які досліджували музичне сприйняття дитини, зміст, методи та форми музичного виховання дітей та юнацтва.

Д. Кабалевський розробив систему музичного виховання, в основі якої лежить активне сприйняття музики, яке пробуджує почуття й думки учня – «марно говорити про будь-який вплив музики на духовний світ дітей і підлітків, якщо вони не навчилися відчувати музику як змістовне мистецтво, яке несе в собі почуття й думки людини, життєві ідеї та образи» [15, с. 28]. Педагог стверджував, що усі види мистецтва – образотворче, музичне, літературне тощо, сприяють формуванню та розвитку духовного світу школярів.

Н. Ветлугіна досліджувала етапи розвитку естетичного відношення дітей до музики, зокрема здібності емоційного співчуття музиці, та стверджувала, що лише переживши палітру певних почуттів-переживань музичного твору, дитина починає любити, потребувати та цікавитись музикою [4].

О. Ростовський досліджував сприймання музики особистістю школяра та виділяв 3 етапи: 1. виникнення естетичних переживань та динамічних образів; 2. активна мисленнева діяльність; 3. виникнення певного настрою духовного світу учня. Виховання засобами музики, на думку О. Ростовського є однією зі складових різнобічного розвитку учня

та становлення гармонійної особистості людини [31]. Особливого значення у музично-естетичному вихованні, на думку Ростовського, набуває постать вчителя та його педагогічні вміння. Основною задачею вчителя є розвинути у дітей чуйність та захоплення музикою, навчити отримувати насолоду від будь-якого музичного твору. Успішність та результативність музично-естетичного виховання залежить від особистісних якостей вчителя, його професійної підготовки, педагогічного хисту тощо [29].

О. Апраксіна вбачала залучення школярів до активної музичної діяльності та отримання позитивного досвіду участі у її різноманітних видах найкращим способом музично-естетичного виховання школярів. У процесі завзятої діяльності у галузі музичного мистецтва розвиваються творчі здібності учнів, а також музичні навички – розвиток вокальних умінь, розвиток музичного слуху тощо [24].

Отже, музично-естетичне виховання сприяє всебічному гармонійному розвитку особистості та її морально-естетичних ідеалів. Різні аспекти музично-естетичного виховання у своїх роботах досліджували такі вчені, як: Е. Жак-Далькроз, К. Орф, З. Кодай, В. Острогорський, С. Миропольський, П. Сокальський, К. Ушинський, В. Сухомлинський, М. Максимович, Б. Асаф'єв та багато інших. Педагогічні ідеї вищезазначених дослідників знайшли своє продовження у наукових роботах з музично-естетичного виховання російських та вітчизняних вчених ХХ століття: Д. Кабалевського, Н. Ветлугіної, О. Ростовського, О. Апраксіної, Л. Масол, Г. Падалки, Л. Коваль, Л. Хлебнікової, О. Рудницької, І. Анісімової та інших. У своїх дослідженнях ці науковці займались розробками теорії та практики музичної освіти та виховання, досліджували музичне сприйняття дитини, зміст, методи та форми музичного виховання дітей та юнацтва. Значний внесок у розвиток естетичного виховання музичними засобами, своєю методичною роботою зробили відомі діячі музичного мистецтва

початку ХХ ст.: композитори М. Лисенко, М. Леонтович, К. Стеценко, М. Верховинець, Я. Степовий та інші.

1.2. Роль позакласної роботи в музично-естетичному вихованні старшокласників

У системі мистецької освіти на ряду з класними заняттями у загальноосвітній школі, існує такий вид навчально-виховної діяльності як позакласна робота. Оскільки здійснити музично-естетичне виховання школярів у повній мірі в час, обмежений лише уроком музики, неможливо, необхідним є введення до навчальної діяльності позакласних музично-виховних заходів, які проводяться у позаурочний час. Дослідженням позакласної роботи у музично-естетичному вихованні у загальноосвітній школі займались О. Апраксина, В. Остроменський, Л. Дмитрева, С. Якимчук, О. Ростовський, Г. Кондратенко та інші.

Мета музично-естетичного виховання у позаурочний час полягає у засвоєнні учнями загальнолюдських цінностей, збільшенні художніх цінностей у сфері концертно-освітньої діяльності та сфері дозвілля, вихованні любові до музики та мистецтва загалом, формуванні в учнів музикальності та гарного музичного смаку, розвитку їх творчої активності, а також у можливості учнів реалізувати свої музичні навички, усвідомити та досягнути свої можливості, позбутися сором'язливості та набути досвіду художньо-творчої діяльності. У розвитку музичної творчості підлітків, позакласна робота виконує виховну, соціальну і комунікативну роль – сприяє спілкуванню учнів між собою, а також їх творчому розвитку.

Залучення до музично-виховної позакласної роботи учнів старших класів має здійснюватись із урахуванням вікових та психологічних особливостей розвитку. Старший шкільний вік відповідає періоду

стабілізації особистості, що характеризується встановленням фізичних та психо-емоційних змін – типу характеру, різноманітних інтересів та уподобань, зародженням морально-ціннісних орієнтирів, виникненням амбіцій та прагненням задовольнити їх, осягненням та підвищенням самосвідомості.

Виховування духовної культури та музично-естетичного смаку в учнів старшої школи відбувається за умови набуття власного емоційного досвіду, отриманого в процесі певної діяльності – слухання або виконання музичного твору, в результаті чого формується певне враження та оціночне судження учня, відповідно до його власних уявлень про «ідеальне». Естетичне почуття, що позитивно характеризує почутий або виконаний музичний твір свідчить про формування музично-естетичного смаку [38].

«Концепцією художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах» визначено, що «У позаурочний час створюються сприятливі умови для реалізації творчого потенціалу школярів у різноманітних формах: художніх гуртках і студіях, виконавських колективах (хори, музичні, танцювальні, фольклорні ансамблі), самодіяльних театрах, у формі клубів, які спрямовані на інтегрування різних напрямів мистецького життя. До традиційних виконавських форм залучення школярів до музичного мистецтва в позаурочний час належать – хор, ансамбль, гурток любителів музики. Участь школярів у музично-виконавчій творчості сприяє розвитку музичних здібностей, активізує мистецьке спілкування й самовираження» [20]. Позакласна робота в музично-естетичному вихованні у загальноосвітніх навчальних закладах проводиться у наступних організаційних формах: масовій та гуртковій [3]. Також виділяють індивідуальну форму позакласної роботи.

До масових форм позакласної роботи відносяться: загальношкільний хор, оркестр народних інструментів, колективні

відвідування закладів та заходів музичної культури – музеїв, концертних залів, музичних лекцій, театрів опери та балету та перегляд їх екранізацій, шкільні свята, тематичні вечори та комплексні заняття (поєднують різні види художньої діяльності).

Гурткові форми позакласної роботи включають в себе інструментальні, сольні, хорові та ансамблеві гуртки, танцювальні студії, музичні факультативи, дитячий музичний театр тощо.

До індивідуальної форми позакласної роботи у музично-естетичному вихованні відносять гру на музичних інструментах. Необхідність та ефективність індивідуального позакласного заняття обумовлюється особливостями розвитку школяра, рівнем його досвіду та потребами, а методика проведення індивідуального позакласного заняття має відповідати низці критеріїв: має бути цілеспрямованим та педагогічно доцільним – спланованим з огляду на особливості та рівень підготовки школяра та відповідати його можливостям [27].

Найбільш популярною формою залучення учнів старших класів до музичного мистецтва в позаурочній діяльності є дитяча філармонія. У ній беруть участь школярі – учні музичних шкіл, вчителі та батьки які мають навички гри на музичних інструментах, співають та є професійними музикантами.

Провідними функціями музично-естетичної позакласної виховної роботи є наступні:

1. функція естетичної соціалізації, яка гарантує безупинний культурний розвиток школярів та активне оволодіння художніми цінностями.

2. рекреаційна функція, яка передбачає забезпечення доречного, емоційного та цікавого відпочинку та часопроведення у спілкуванні учнів між собою. Залучення учнів старшої школи до різноманітних видів діяльності сприяє самовираженню та активному залученню до самодіяльності.

3. компенсаторна функція полягає у заповненні прогалін у знаннях, виправленні недоліків та сприяє творчому розвитку та діяльності особистості, що передбачає можливість створення нею художніх цінностей.

4. релаксаційна функція фокусується на розважальній діяльності, яка відповідає художньо-естетичним можливостям старшокласників.

5. ціннісно-орієнтаційна функція обумовлює зміни у власній естетичній картині світу особистості з огляду на наочні загальноприйняті естетичні ідеали.

6. регулятивна функція передбачає запровадження ціннісних орієнтирів художньої культури в поведінку старшокласника та управління його навчальною та дозвільною діяльністю [32].

З метою найбільш результативного та дієвого музично-естетичного виховання старшокласників у позаурочний час, воно має здійснюватись відповідно до загальних принципів, що лежать в основі педагогіки дозвілля та передбачені «Комплексною програмою художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах»:

– «особистісно-орієнтований підхід, що виходить із самоцінності особистості, її духовності та суверенності, передбачає, що його реалізація має ґрунтуватися на діалогічній основі, що визначає суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників виховного процесу, їх самоактуалізацію і самоорієнтацію;

– принцип дієвості, активності і самостійності школярів передбачає розвиток самостійності мислення, критичності щодо потоку художньої інформації, творчості у позаурочній діяльності;

– принцип соціокультурної адекватності, багатоманітності і варіативності спрямовує на створення варіативних програм художньо-естетичного виховання у позаурочний час для різних типів шкіл з урахуванням локальної специфіки та можливостей;

– принцип безперервності і послідовності передбачає, що процес прилучення до мистецтва і розвитку естетичної свідомості, естетичного ставлення до нього здійснюватиметься (з орієнтацією на вікові особливості, рівень розвитку, потреби та інтереси учнів) поступово, поетапно збагачуючи здатність художньо-естетичного сприйняття явищ різних мистецтв, потребу творчого самовираження й особистої участі в естетичному перетворенні навколишнього життя» [19].

Отже, позакласна робота в системі музично-естетичного виховання відіграє важливу роль та сприяє розвитку творчої активності учнів, вихованню любові до музики, формуванню в учнів музикальності та гарного музичного смаку, накопиченню досвіду художньо-творчої діяльності. Позакласна робота з музично-естетичного виховання здійснюється у масових, гурткових та індивідуальній формах. До масових форм організації музично-естетичного виховання у позаурочний час належать: загальношкільний хор, оркестр народних інструментів, колективні відвідування закладів та заходів музичної культури, шкільні свята, тематичні вечори та комплексні заняття тощо. До гурткових форм належать: інструментальні, сольні, хорові та ансамблеві гуртки, танцювальні студії, музичні факультативи, дитячий музичний театр тощо. До індивідуальної форми позакласної роботи у музично-естетичному вихованні відносять гру на музичних інструментах. Музично-естетична позакласна виховна робота виконує низку функцій (функцію естетичної соціалізації, рекреаційну, компенсаторну, релаксаційну, ціннісно-орієнтаційну та регулятивну функції) та здійснюється відповідно до загальних принципів педагогіки дозвілля, передбачених «Комплексною програмою художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах»: принципу особистісно-орієнтованого підходу, дієвості, соціокультурної адекватності, багатоманітності і варіативності, безперервності і послідовності. Залучення до музично-виховної

позакласної роботи учнів старших класів має здійснюватись із урахуванням вікових фізичних та психологічних особливостей розвитку. Формування музично-естетичного смаку у старшокласників відбувається через набуття власного емоційного досвіду, отриманого в процесі слухання або виконання музичного твору. Найбільш популярною формою залучення учнів старших класів до музичного мистецтва в позаурочній діяльності є дитяча філармонія.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНО-ВИХОВНИХ ПОЗАКЛАСНИХ ЗАХОДІВ

2.1. Планування музично-виховного заходу

Позакласна робота та музично-виховні заходи є надзвичайно важливими елементами навчального процесу у загальноосвітніх навчальних закладах. Доповнюючи класну роботу, музично-виховні заходи, проведені у позаурочний час, активізують творчу діяльність учнів, розвивають та удосконалюють їх музичні здібності, сприяють виробленню музично-естетичних інтересів та естетичного смаку. Різновидом музично-виховного позакласного заходу є публічний виступ.

Публічний виступ – це форма організації творчої діяльності перед аудиторією, в умовах якої учні отримують можливість втілити свій творчий потенціал, вдосконалити професійну майстерність та виконавський хист. Перевага публічного виступу полягає в тому, що в процесі виступу виявляється можливість звернути увагу на недоліки творчої діяльності, можливі помилки та розробити шляхи їх виправлення. Організаційними формами публічного виступу можуть бути наступні: концерт, конкурс, фестиваль та інші. Публічний виступ передбачає залучення аудиторії слухачів до процесу творчого дійства, що посилює сприйняття ними мистецького твору, сприяє більш емоційному переживанню почутого та побаченого на власні очі.

Для успішного проведення публічного виступу, його учасники мають бути орієнтовані на точне виконання вказівок керівника та втілення його задуму [28]. Успішна реалізація творчої ідеї керівника вимагає від учасників дії виконавської надійності, вміння фокусуватись на своїх завданнях та виконанні, наявності вольових якостей та бездоганної виконавської техніки тощо.

У рамках публічного виступу можуть бути задіяні комбіновані форми художньо-творчої діяльності (вокальні номери, художні читання, хореографічні композиції), що поєднуються у різножанрову музично-сценічну дію. Дана пояснювальна записка написана до різножанрової музично-сценічної дії, призначеної для участі в обласному конкурсі «Таврійський барвограй», відбіркові тури якого щорічно проводяться у школах Херсона та області.

Різножанрові позакласні музичні заходи яскраво демонструють прояви різних індивідуальних естетичних здібностей дітей, оскільки одна дитина може мати здібності у сфері музики, інша – у сфері хореографії, третя – мати яскраві акторські нахили. Слід також зазначити, що наскрізним видом мистецтва, який об'єднує різножанрову естетичну діяльність є музичне мистецтво, яке може бути фоном для художніх читань та є невід'ємною складовою хореографічних виступів. В свою чергу, хореографія може вдало підтримувати виступи солістів-вокалістів, вокальних або вокально-інструментальних ансамблів.

Різножанровий музично-виховний захід вимагає злагодженої роботи усіх його учасників, проте успіх проведення заходу залежить від педагога-організатора, який має володіти педагогічними, організаторськими та креативними здібностями, вміти налагодити контакт з дітьми-учасниками музично-виховного заходу, з їх батьками, вміти керувати процесом підготовки таким чином, щоб створити сприятливі умови для навчання, виховання та розвитку учнів, їх культурно-естетичного росту та творчого піднесення, а також створити довірливу атмосферу та налаштувати дітей на позитивний результат майбутнього виступу, привити дітям впевненість у їх здібностях та уміннях, а також навчити учасників дії самостійно вирішувати можливі проблеми.

Педагог-організатор у школі працює у тісному контакті з класними керівниками і володіє інформацією стосовно прояву тих чи

інших здібностей у школярів різних класів. Це дає можливість задіяти таких учнів у різножанрових музично-виховних заходах. Різножанрові форми організації музично-виховного заходу у ЗНЗ є пріоритетними оскільки не вимагають значної кількості часу як, наприклад, для формування колективу одного жанру (легше представити декілька номерів різних жанрів аніж представити для виступу роботу одного великого гуртка або колективу).

Успішне проведення музично-виховного заходу залежить від планування та ретельної організаційної роботи. Перевагами планування є те, що воно допомагає уникнути непередбачених ситуацій під час виступу та сприяє позитивному результату музично-виховної роботи.

Планування являє собою організовану діяльність класного керівника, педагога-організатора, учнів-учасників музично-виховного позакласного заходу та їх батьків щодо організації та проведення музично-виховного позакласного заходу [6]. В узагальненому сенсі, план виховної роботи являє собою інструкцію щодо основних напрямів виховної діяльності та їх розпорядку, обсягу та часових рамок.

Організація позакласних музично-виховних заходів має ґрунтуватись на низці методичних рекомендацій:

– Музично-виховна діяльність у позаурочний час має відповідати основним принципам організації та проведення позакласної музично-виховної діяльності: планомірність, послідовність, систематичність, захопленість.

– Зміст музично-виховних заходів у позаурочний час має бути різноманітним та сприяти накопиченню музичного досвіду учнів-учасників.

– Художній виконавський матеріал має відповідати високим стандартам якості.

– Зміст позакласного музично-виховного заходу має викликати цікавість у його учасників.

- Форми проведення позакласного музично-виховного заходу мають відповідати рівню музичного розвитку його учасників.
- Позакласна музично-виховна робота має сприяти активному розвитку дітей, їх уяви та креативної позиції.
- Час проведення заняття має бути нормовано відповідно до віку дітей.

Планування різножанрового позакласного музично-виховного заходу необхідно починати з оголошення набору його учасників. Оголошення має містити повну інформацію про форму музично-виховного заходу та вимоги до учасників та їх діяльності. Після етапу оголошення настає етап прослуховування охочих до участі. Після етапу прослуховування, коли учасники музично-виховного заходу визначені, доречним є проведення батьківських зборів, на яких відбувається ознайомлення батьків з основними моментами щодо позакласного музично-виховного заходу, вирішуються організаційні та ряд інших питань. Наступним етапом планування різножанрового позакласного музично-виховного заходу є написання сценарію, формулювання чітких та доступних для розуміння учасників заходу теми, ідеї та мети його проведення, визначення технічного забезпечення заходу, визначення послідовності виконавських номерів та створення відповідних умов для репетиційної роботи. Задля забезпечення позитивного результату та якомога успішного досягнення мети різножанрового позакласного музично-виховного заходу, необхідним є здійснення контролю за процесом підготовки до нього. Педагог-організатор здійснює контроль за допомогою репетиційної роботи, яка має проводитись декілька разів на тиждень та під час якої здійснюється консультаційна робота над організаційними моментами та такими, що стосуються безпосередньо виконавських номерів: визначення репертуару, постановка музичного чи хореографічного супроводу, обговорення костюмів тощо [25]. Педагог-організатор протягом

репетицій має налаштовувати учнів на позитивний кінцевий результат їхньої позакласної діяльності задля зменшення рівня стресу під час публічного виступу та подолання сценічного хвилювання. Фінальним етапом планування позакласного музично-виховного заходу є публічний виступ.

Отже, на ряду з класною роботою, у ЗНЗ важливого значення набуває позакласна робота та музично-виховні заходи, проведені у позаурочний час. Введення до освітнього процесу позакласної музично-виховної роботи сприяє розвитку естетичного смаку, творчих та виконавських здібностей учнів. Різновидом музично-виховного позакласного заходу є публічний виступ, організаційними формами якого можуть бути концерт, конкурс, фестиваль або різножанрова музично-сценічна дія. Різножанрові позакласні музичні заходи яскраво демонструють прояви різних індивідуальних естетичних здібностей дітей, проте наскрізно поєднані музичним мистецтвом, яке виступає в якості фонового супроводу різних видів творчої діяльності, що поєднуються у різножанровій музично-сценічній дії. Різножанровий музично-виховний захід вимагає злагодженої роботи усіх його учасників, проте успіх проведення заходу залежить від педагога-організатора, на якого покладено організаторські, керівничі, педагогічні та режисерські обов'язки у процесі підготовки різножанрового музично-виховного позакласного заходу. Успішна реалізація задуму музично-виховного заходу та позитивний результат публічного виступу потребують ретельно спланованої організаційної роботи, яка складається з декількох етапів: оголошення набору учасників позакласного музично-виховного заходу; прослуховування потенційних учасників; проведення батьківських зборів з метою вирішення організаційних питань; написання сценарію заходу; систематичного проведення репетиційної роботи; публічного виступу.

2.2. Роль репетиційної роботи у реалізації музично-вихованого позакласного заходу

Важливого значення у підготовці та реалізації музично-виховного позакласного заходу у ЗНЗ надано репетиційній роботі, яку очолює педагог-організатор. Репетиція – «це складний творчий процес, який передбачає постійний пошук художнього втілення музичних образів, ідей тощо» [35, с. 168]; «це попереднє виконання спектаклю, театральної вистави, будь-якого видовищного заходу, параду під час їх підготовки» [26, с. 677]; «(лат. *repetitio* – повторення) це попереднє виконання певного твору, необхідне для досягнення злагодженості виконавців та підготовки до відкритого виступу» [39, с. 222]. Змістом репетиційної роботи для учасників позакласного музично-виховного заходу та для педагога-організатора являється перетворення сценарію заходу у сценічну дію, а процес цього перетворення полягає у творчій діяльності усіх його учасників.

Головним організатором та керівником репетиційного процесу виступає педагог-організатор, який бере на себе обов'язки режисера. Організаційний процес, що передуює репетиції складається із декількох етапів: передрепетиційних організаційних заходів та безпосередньо проведення самої репетиції, яка спершу проводитиметься у репетиційних залах та майданчиках, а згодом у приміщенні (концертному або актовому залі), де буде організовано публічний виступ.

До обов'язків педагога-організатора на передрепетиційному етапі входить огляд приміщень для репетиції. На цьому ж етапі проводяться усі необхідні технічні приготування: встановлення декорацій, перевірка освітлення, перевірка відеоматеріалів для супроводу виступу та підготовка усіх необхідних фонограм.

Після перевірки та забезпечення усіх технічних організаційних моментів, починається етап сценічних репетицій, який вимагає створення чіткого плану постановки, що включає в себе завдання, мету, час проведення та послідовність репетиційної роботи над кожним номером. Публічні виступи колективів, що складаються з великої кількості учасників доцільніше проводити в першу чергу, а вже потім переходити до репетицій сольних номерів.

По закінченню репетиційної роботи над кожним окремим виступом відбувається їх об'єднання у єдину сценічну дію та проводиться репетиція відповідно до повного сценарію. Під час репетиції на сцені, номери супроводжуються відповідним антуражем, декораціями, світловими та звуковими ефектами, учасники виступу вдягають сценічні костюми. Це дозволяє внести відповідні корективи у випадку необхідності, оскільки перед постановником розгортається повна картина майбутнього дійства.

Після репетиційної роботи над повним сценарієм проводиться прогін усього видовища під час якого особливої уваги надається детальному аналізу дії, розраховується час, необхідний учасникам для виходу на сцену, відбувається коригування програми виступів у випадку необхідності. Доопрацювання номерів відбувається також на цьому етапі репетиційної роботи.

Завершує процес репетиційної роботи генеральна репетиція, головною метою якої є перевірка усіх організаційних та технічних складових сценічної дії: світлових та звукових ефектів та партитур, визначення загальної тривалості творчого заходу, окрема увага надається усім можливим зауваженням щодо сценічних номерів та шляхам їх виправлення [40].

Розглядаючи різножанрову музично-сценічну дію, як позакласний музично-виховний захід, варто пам'ятати, що даний вид музично-виховного заходу поєднує у собі різні форми художньо-творчої

діяльності: вокальні сольні та хорові номери, ансамблеві виступи, театральні постановки, художні читання, хореографічні композиції тощо. У зв'язку з цим проведення репетиційної роботи з такого виду позакласного музично-виховного заходу як різножанрова музично-сценічна дія, вимагає комбінованого підходу, що полягає у поєднанні основних методів та видів репетиційної роботи з кожного виду творчої діяльності, що входять до неї.

Репетиційна робота з інструментальними колективами проводиться із застосуванням традиційних методів навчання, стимулювальних, навчальних та творчих методів. Традиційні методи навчання включають в себе: інформаційно-ілюстративний, пояснювальний, інструктивно-практичний. До стимулювальних входять: бесіда, переконання та метод мотивації. Навчальні методи включають в себе: метод порівняння, метод словесної інтерпретації музичного образу, метод багаторазового повторення; метод вибіркового вивчення фрагментів твору; метод зміни темпових та динамічних характеристик; метод перевірки та виявлення знань та умінь. До групи творчих методів відносять: метод емоційної драматургії, метод створення художнього контексту, метод гірлянд випадковостей і асоціацій, метод музичного узагальнення, метод створення вже створеного [14].

Етапами репетиційної роботи з інструментальними колективами є наступні:

1. Загальна репетиція – призначена для ознайомлення з репертуаром загалом та з певним твором зокрема.
2. Індивідуальні або групові консультації – сприяють вивченню ансамблевих партій.
3. Групові заняття – проводяться з групами інструментів.
4. Загальні репетиції – відбувається колективна робота над виконанням творів.

Репетиційна робота з інструментальним колективом здійснюється у наступних видах репетицій: коректурна, ординарна, прогонна та генеральна, кожен з яких обирається з огляду на складність музичного твору та виконавські завдання, які виникають перед колективом [35].

Репетиційна робота з хоровим колективом може здійснюватись по партіям, окремо з кожним учасником колективу, з групами та з повним складом хору. Організація репетиційної роботи з хоровим колективом відбувається у три етапи. Перший етап характеризується вивченням керівником хорової партитури та перетворенням її відповідно до можливостей учасників хору. На другому етапі відбувається індивідуальна та ансамблева робота по хорових партіях. Третій етап об'єднує у собі два попередні та сприяє поліпшенню виконавської майстерності учасників хорового колективу [37].

Репетиційна робота з духовим оркестром має на меті передати художній зміст твору в оркестровому звучанні, а також узгодження виконавців ансамблю в ритмічному та тембровому аспекті, досконале володіння учасниками ансамблю виконавськими навичками та засобами виразності. У репетиційній роботі оркестрових ансамблів виділяють чотири види репетицій: повна – репетиція, що передбачає музично-естетичний і творчий розвиток виконавців; навчальна – групова репетиція, спрямована на виконання наступних завдань: набуття навичок та вдосконалення умінь виконавців, розучування оркестрових партій та призначена для розучування певного твору, з метою його подальшого концертного виконання; навчально-творча – фактурна репетиція, що проводиться для поєднання фактурних інструментальних груп та для детального відпрацювання особливих художніх елементів твору; генеральна – показує ступінь готовності твору для публічного виконання, передбачає роботу над усуненням виконавських недоліків. Також існує коректурна репетиція, яка дозволяє детально розглянути

аранжування твору, який розучується під час репетиційної роботи, а також проводиться з метою усунення виконавських недоліків твору [21].

Репетиційна робота над спектаклем передбачає проведення таких видів репетицій: «застольні» репетиції, репетиції у «вигородках» та репетиції на сцені (прогонні, монтувальні, генеральні). Під час «застольних» репетицій учасники колективу знайомляться з п'єсою, відбувається її грамотне та осмислене публічне читання по ролях після чого творчий колектив обговорює п'єсу та ділиться враженнями від прочитаного, визначає завдання, які необхідно буде виконати для успішної постановки п'єси на сцені, визначають її драматургічні особливості. Репетиція у «вигородках» передбачає пошук мізансцен та сценічних планувань та відбувається з залученням декорацій, костюмів та реквізиту. Прогонні репетиції передбачають проведення репетиційної роботи у межах однієї сцени чи усього спектаклю без втручання режисера. Суть монтувальної репетиції полягає в організації технічних моментів вистави: встановлення світла та декорацій, накладення музики. У процесі монтувальної репетиції робляться монтувальні виписки, які містять інформацію для відповідних осіб, які забезпечують організаційно-технічні моменти та відповідальні за реквізит, декорації, костюми, музично-освітлювальне оформлення вистави.

Метою генеральної репетиції є визначення готовності вистави для проведення її на сцені перед аудиторією. Під час генеральної репетиції також визначається хронометраж вистави. Зауваження, якщо такі є, фіксуються режисером на папері та піддаються обговоренню з усім колективом [22].

Отже, репетиційна робота має важливу роль у процесі позакласної музично-виховної діяльності, оскільки сприяє розвитку творчих здібностей учнів ЗНЗ, розвиває естетичний смак, сприяє розвитку артистичності тощо. Репетиційний процес проводиться під керівництвом педагога-організатора, який і виступає режисером-постановником всієї

сценічної дії. Репетиційний процес складається з декількох етапів, на кожному з яких виконуються певні завдання, спрямовані на успішну реалізацію музично-виховного заходу. Фінальним етапом репетиційної роботи є генеральна репетиція, метою якої є перевірка усіх організаційних та технічних складових сценічної дії: світлових та звукових ефектів та партитур, визначення загальної тривалості творчого заходу, окрема увага надається усім можливим зауваженням щодо сценічних номерів та шляхам їх виправлення. Кожен вид та жанр музично-виховного заходу має свої методи та форми проведення репетиційної роботи.

ВИСНОВКИ

Під час роботи над даною пояснювальною запискою ми дійшли наступних висновків:

1. Музично-естетичне виховання сприяє всебічному гармонійному розвитку особистості та її морально-естетичних ідеалів. Різні аспекти музично-естетичного виховання у своїх роботах досліджували такі вчені, як: Е. Жак-Далькроз, К. Орф, З. Кодай, С. Миропольський, К. Ушинський, В. Сухомлинський, М. Максимович, Б. Асаф'єв та багато інших. Педагогічні ідеї вищезазначених дослідників знайшли своє продовження у наукових дослідженнях з музично-естетичного виховання російських та вітчизняних вчених ХХ століття: Д. Кабалевського, Н. Ветлугіної, О. Ростовського, О. Апраксіної, Л. Масол, Г. Падалки, Л. Хлебнікової, О. Рудницької, І. Анісімової та інших. У своїх дослідженнях ці науковці займались розробками теорії та практики музичної освіти та виховання, досліджували музичне сприйняття дитини, зміст, методи та форми музичного виховання дітей та юнацтва. Значний внесок у розвиток естетичного виховання музичними засобами, своєю методичною роботою зробили відомі діячі музичного мистецтва початку ХХ ст.: композитори М. Лисенко, М. Леонтович, К. Стеценко, М. Верховинець, Я. Степовий та інші.

2. Позакласна робота в системі музично-естетичного виховання відіграє важливу роль та сприяє розвитку творчої активності учнів, вихованню любові до музики, формуванню в учнів музикальності та гарного музичного смаку. Позакласна робота з музично-естетичного виховання здійснюється у масових, гурткових та індивідуальній формах. До масових форм організації музично-естетичного виховання у позаурочний час належать: загальношкільний хор, оркестр народних інструментів, колективні відвідування закладів та заходів музичної культури, шкільні свята, тематичні вечори та комплексні заняття тощо.

До гурткових форм належать: інструментальні, сольні, хорові та ансамблеві гуртки, танцювальні студії, музичні факультативи, дитячий музичний театр тощо. До індивідуальної форми позакласної роботи у музично-естетичному вихованні відносять гру на музичних інструментах. Музично-естетична позакласна виховна робота виконує низку функцій (функцію естетичної соціалізації, рекреаційну, компенсаторну, релаксаційну, ціннісно-орієнтаційну та регулятивну функції) та здійснюється відповідно до загальних принципів педагогіки дозвілля, передбачених «Комплексною програмою художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах»: принципу особистісно-орієнтованого підходу, дієвості, соціокультурної адекватності, багатоманітності і варіативності, безперервності і послідовності. Залучення до музично-виховної позакласної роботи учнів старших класів має здійснюватись із урахуванням вікових фізичних та психологічних особливостей розвитку. Формування музично-естетичного смаку у старшокласників відбувається через набуття власного емоційного досвіду, отриманого в процесі слухання або виконання музичного твору. Найбільш популярною формою залучення учнів старших класів до музичного мистецтва в позаурочній діяльності є дитяча філармонія.

3. На ряду з класною роботою, у ЗНЗ важливого значення набуває позакласна робота та музично-виховні заходи, проведені у позаурочний час. Введення до освітнього процесу позакласної музично-виховної роботи сприяє розвитку естетичного смаку, творчих а виконавських здібностей учнів. Різновидом музично-виховного позакласного заходу є публічний виступ, організаційними формами якого можуть бути концерт, конкурс, фестиваль або різножанрова музично-сценічна дія. Різножанрові позакласні музичні заходи яскраво демонструють прояви різних індивідуальних естетичних здібностей дітей, проте наскрізно поєднані музичним мистецтвом, яке виступає в якості фонового

супроводу різних видів творчої діяльності, що поєднуються у різножанровій музично-сценічній дії. Різножанровий музично-виховний захід вимагає злагодженої роботи усіх його учасників, проте успіх проведення заходу залежить від педагога-організатора, на якого покладено організаторські, керівничі, педагогічні та режисерські обов'язки у процесі підготовки різножанрового музично-виховного позакласного заходу. Успішна реалізація задуму музично-виховного заходу та позитивний результат публічного виступу потребують ретельно спланованої організаційної роботи, яка складається з декількох етапів: оголошення набору учасників позакласного музично-виховного заходу – різножанрової музично-сценічної дії; прослуховування потенційних учасників; проведення батьківських зборів з метою вирішення організаційних питань; написання сценарію заходу; систематичне проведення репетиційної роботи; публічний виступ – проведення різножанрової музично-сценічної дії.

4. Репетиційна робота має важливу роль у процесі позакласної музично-виховної діяльності, оскільки сприяє розвитку творчих здібностей учнів ЗНЗ, розвиває естетичний смак, сприяє розвитку артистичності тощо. Репетиційний процес проводиться під керівництвом педагога-організатора, який і виступає режисером-постановником всієї сценічної дії. Репетиційний процес складається з декількох етапів, на кожному з яких виконуються певні завдання, спрямовані на успішну реалізацію музично-виховного заходу. Фінальним етапом репетиційної роботи є генеральна репетиція, метою якої є перевірка усіх організаційних та технічних складових сценічної дії: світлових та звукових ефектів, визначення загальної тривалості творчого заходу, окрема увага надається усім можливим зауваженням щодо сценічних номерів та шляхам їх виправлення. Кожен вид та жанр музично-виховного заходу має свої методи та форми проведення репетиційної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллин Э.Б. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе / Абдуллин Э.Б. – М.: Просвещение, 1983. – 112 с.
2. Аничкин С.А. Русские педагоги об эстетическом воспитании детей / С.А. Аничкин // Очерки по истории эстетического воспитания в русской педагогике второй половины 19 – начала 20 века: учеб. пособие. – Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т., 2003. – С. 61–71.
3. Безбородова Л.А. Методика преподавания музыки в общеобразовательных учреждениях: Уч. пособие для студ. муз. фак. педвузов / Безбородова Л.А., Алиев Ю.Б. – М.: Академия, 2002. – 416 с.
4. Ветлугина Н.А. Воспитание эстетического отношения ребенка к окружающему: основы дошкольной педагогики / Н.А. Ветлугина; под ред. А.В. Запорожца, Т.А. Марковой. – М.: Педагогика, 1990. – С. 193 – 200.
5. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасного українського виховання / О.І. Вишневський. – Львів, 2000. – 234 с.
6. Голубенко М. Школа класного керівника / М. Голубенко. – К.: Шкіл. світ, 2005. – 128 с.
7. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
8. Горюнова Л.В. Говорить языком самого предмета... Теоретические основы учебника «Музыка»: пособ. для учителя / Л.В. Горюнова. – М., 1989. – 143 с.
9. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>

10. Джола А.М. Теорія і методика естетичного виховання школярів: Навч.-метод. Посібник / А.М. Джола, А.Б. Щербо. – К.: ІЗМН, 1998. – 392 с.
11. Естетика: Навч. посіб. / М. П. Колесніков, О. В. Колеснікова, В.О. Лозовой та ін.; За ред. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 208 с.
12. Жарков А.Д. Теория и технология культурно-досуговой деятельности: Учебник для студентов вузов культуры и искусств / А.Д. Жарков – М.: Издательский Дом МГУКИ, 2007. – 480 с.
13. Жигінас Т.В. Методика підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності / Т.В. Жигінас. – К., 2014. – 178 с.
14. Зуб Г. В. Щодо методів репетиційної роботи з аматорськими інструментальними колективами [Електронний ресурс] / Г.В. Зуб // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2018. – Вип. 155. – С. 159-163. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2018_155_37
15. Кабалевский Д.Б. Идеиные основы музыкального воспитания в Советском Союзе // Музыкальное воспитание в современном мире: Матер. IV конференции Междунар. Общества по муз. воспитанию. /ИСМЕ/. – М.: Советский композитор, 1973. – С. 23–33.
16. Кабалевський Д.Б. Основні принципи і методи програми з музики для загальноосвітньої школи / Кабалевський Д.Б. // Виховання розуму і серця – К., 1982. – 192 с.
17. Кацинська Л.Л. Виховний процес / Л.Л. Кацинська. – Львів, 1998. – 210 с.
18. Комаровська О.А. Мистецька освіта: глибина й багатогранність / О.А.Комаровська // Мистецтво та освіта: науково-методичний журнал. – 2016. – № 2 (79). – С. 6–9.
19. Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах [Електронний

ресурс]: – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1_11290-04

20. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс]: – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1_11290-04/print

21. Кочерженко О. Репетиційна методика роботи з духовим оркестром (до питання виховання ансамблевих та оркестрових навичок музиканта) [Електронний ресурс] / О. Кочерженко // Київське музикознавство: Збірник наукових праць. – 2012.– Вип.41. – С.261-264. – Режим доступу: <http://www.glierinstitute.org/ukr/digests/041/30.pdf>

22. Куркіна С.В. Постановка спектаклів - основа виховання і навчання учнів в шкільному театрі [Електронний ресурс] / С.В. Куркіна // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки. – 2012. – 107 (1). – С.265-275. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/53036281.pdf>

23. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання; навчання: Навчальний посібник / Лозова В.І Троцько Г.В. – Харк. Пед. Ун-т. ім. Г.С Сковороди. – Харків: «ОВС», 2002. – 400 с.

24. Ніколаєнко П.М. Особливості вокально-хорової роботи в хорі з учнями молодшого шкільного віку / П.М. Ніколаєнко // Музика в школі. – К.:Музична Україна, 1987. – Вип. 2. – 164 с.

25. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе: метод. пособ. / Д. Огороднов. – Киев.: Муз. Україна, 1985.– 165 с.

26. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / С.И. Ожегов, Н.Ю.Шведова // Российская академия наук. Институт русского языка им. В.В. Виноградова. – 4-е изд., дополненное. – М.: ООО «А ТЕМП», 2006. – 944 с.

27. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник / О.М. Олексюк– К.: КНУКіМ, 2006. – 188 с.
28. Птица К.Б. Мастера хорового искусства в Московской консерватории / К.Б. Птица. – М.: Музыка, 1970. – С. 13-16.
29. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі: Навч метод, посібник / О.Я. Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 272 с.
30. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі / Ростовський О.Я. – Тернопіль: Богдан, 2000. – 215 с.
31. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання: навчально-методичний посібник / О.Я. Ростовський. – К.: ІЗМН, 1997. – 248 с.
32. Стрілько В.В. Формування естетичних смаків старшокласників у роботі загальноосвітньої школи / В.В. Стрілько. – Харків: Колегіум, 2011. – 252 с.
33. Сухомлинський В.О. Сто порад учителеві / В.О. Сухомлинський. Вибрані твори: в 5-ти т. / В. Сухомлинський.; [редкол.: О.Г. Дзеверін (голова) та ін.]. // Вибрані твори: В 5 т. –Т. 2. – К.: Рад. шк., 1976. – С. 419-654
34. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину / В.О. Сухомлинський; [редкол.: О.Г. Дзеверін (голова) та ін.]. // Вибрані твори: В 5 т. –Т. 2. – К.: Рад. шк., 1976. – С. 149-409,
35. Филипчук В.С. Технологія керівництва естрадно-інструментальним колективом у позашкільній роботі / В.С. Филипчук // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. – 2010. – Вип. 10. – С. 166-171.
36. Хлебнікова Л.О. Виховання музикою / Л.О. Хлебнікова // Навчання і виховання шестирічних першокласників: 36. ст. Упор. К.Прищепа. – К.: Рад. Шк., 1990 – С.155 – 168.

37. Чжан Лу Методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Чжан Лу. – Київ, 2016. – 206 с.

38. Чуманова Ю.В. Виховання естетичного смаку старшокласників у процесі позакласної вокально-виконавської діяльності / Ю.В. Чуманова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. – К.: НПУ, 2008. – Вип. 6 (11). – С. 84-88

39. Юцевич Ю.Є. Музика. Словник-довідник / Ю.Є. Юцевич – Вид.2-ге, переробл. І доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 352 с.

40. Янц Н.Д. Основи сценарної роботи соціального педагога. Курс лекцій [Електронний ресурс] / Н.Д. Янц. – Переяслав–Хмельницький, 2009. – 79 с. – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/4495439/page:14/>

Афіша

Сценарій концертної програми**«Дивосвіт дитячих талантів»**

Талант і творчість... неповторна сила,

Що світ веде в прекрасну далину.

О, Божий дар! Ім'я тобі - дитина!

Тобі даруєм шану і хвалу.

Ведучий 1 : Доброго дня, Україно моя!

Ведуча 2: Доброго дня, наша рідна земля!

Ведучий 1: Доброго дня Вам, шановна громадо!

Ведуча 2: Діти сьогодні вітають Вас радо!

Ведучий 1: Наші таланти розпустять вітрила,

Ведуча 2: В небо піднімуть нас радості крила.

Ведучий 1: Вітер натхнення запалить серця

Ведуча 2: Творчість живе в стінах школи щодня!

Ведучий 1: Шановні глядачі! До вашої уваги пропонуємо виступ учасників конкурсу художньої самодіяльності «Таврійський барвограй»!

Ведуча 2: Батьківщина наша рідна,

Красна і багата.

Тебе люблять

хлопці та дівчата!

І від краю і до краю

Дзвінко пісня лине,

Бо її співає дружньо

Наша Україна!

Ведучий 1: Запрошуємо на сцену дует із піснею «Ми разом»

Ведуча 2:

Творча дитина всміхнулась мені

Ми із дитинства усі на землі,

Не чарівники, а ми разом із вами

Робимо диво своїми руками!

Ведучий 1:

Повітряні кульки дарують нам свято,
Їх люблять дорослі й ще більше малята!
Повітряна кулька літати уміє,
А кожна дитина про це тільки мріє!
Повітряну кульку у небо пуцу -
З привітом летить вона хай до дощу!

Ведуча 2:

До вашої уваги пісня «**Шарики воздушные**»
Вірш у виконанні Яцків Софії «**Дякую моїм Батькам**»

Пісня «Батькам» у виконанні Безух Аліси

Ведучий 1:

Кожна дитина – уже неповторність,
кожна душа – чарівний диво – сад.
Хай розкриває дитяча нам творчість
Безліч яскравих в саду цьому барв.

Ведуча 2:

Дивний малюнок чи пісня весела.
Музика, вірші, танок запальний.
Творчість дитини – барвіста веселка.
Що розфарбує увесь небосхил.

Ведучий 1: Запрошуємо на сцену ансамбль «Веселі ложкарі»

Ведучий 1: Хай війни стихають від сміху дитини,

Душа очищається, серце співа,
А розум підносить крізь будні людину,
Добро усю Землю нехай обійма.

Ведуча 2:

Нам не треба війни, не треба -
Ми за спокій і мир на Землі,

Щоб не коршаки в чистому небі,
 А космічні пливли кораблі,
 Щоб щасливо зростали діти
 І не бачили жаху війни,
 Щоб зловісний воєнний вітер
 Був розвіяний вітром весни.
 Вітром правди і сили людської -
 Силу ту не здолати в віках -
 Нас даремно лякають війною,
 Міць народу - в народних руках!
 Нам не треба війни, не треба -
 Ми за спокій і мир на Землі.
 Щоб не коршаки в чистому небі.
 А космічні пливли кораблі.
 Пісня у виконанні дуєту **«Спасибо, деды!»**

Ведучий 1:

Україна – це безмежні степи і ліси, зелені долини, бездонна синь
 зачарованих небес, лелеки білокрилі, тихі плеса річок, сині озера та
 ставки, поля і луки усіяні квітами.

Ведуча 2:

Є квіти, що дарують радість.
 Й такі, що навіюють сум.
 А інші – найніжнішим ароматом
 Перенесуть нас в царство мрій і дум.
 А є простенькі ілі квіти,
 Нічого надзвичайного, проте,
 Коли побачиш їх – сміються діти,
 А серце в них – це сонце золоте.

Ведучий 1:

Біла ромашко, як ти цвітеш!

Крапельку сонця в собі несеш.
З травня до осені всюди білієш,
Краплею сонця ти Землю грієш,
З медом від тебе летить бджола.
Дівчинка в коси тебе заплела.
А ти – на луках, а ти – на полях-
Цвітеш на городах у наших краях.
Дарунок неба, дарунок землі –
Цвітеш у людей на святковім столі.
Цвітуть і не гаснуть ромашкові квіти,
Бо сонце люблять дорослі і діти.

Ведуча 2: До вашої уваги композиція «Ромашки»

Ведучий 1: Краю мій рідний, земле моя колискова! Із садками вишневими і солов'ями співучими, вербами кучерявими і червоними кетягами калини. Усе це і є наша велична і прекрасна Україна!

**Вірш «Моя Україна» у виконанні Жатікова Олександра
Флеш-моб «Мир над Україною»**

Ведуча 1:

Дорогі друзі! На цьому виступ учасників огляду-конкурсу «Таврійський барвограй» завершено.

Ведуча 2:

Дякуємо за увагу!

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ВОКАЛУ ТА ХОРОВИХ
ДИСЦИПЛІН

Дивосвіт дитячих талантів

ТВОРЧА ЧАСТИНА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ
ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«БАКАЛАВР»
АЛЬОНИ ГНИП
НАУКОВИЙ КЕРІВНИК – ЗАВІДУЮЧА
КАФЕДРОЮ ВОКАЛУ ТА ХОРОВИХ
ДИСЦИПЛІН, КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ
НАУК, ДОЦЕНТ – НАТАЛІЯ ГУНЬКО
КЛАС ВИКЛАДАЧА – СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ
ОЛЕКСІЙ ПОНОМАРЬОВ